VASILE ANDRU
(22 MAI 1942, BAHRINEŞTI – 21 OCTOMBRIE 2016, BUCUREŞTI)

Vasile Andru
(22. Mai 1942, Bahrinestie – 21. Oktober 2016, Bukarest)

(*Zusammenfassung*)[*]

Der Beitrag *Vasile Andru (22. Mai 1942, Bahrinestie – 21. Oktober 2016, Bukarest)* präsentiert in seinem biobibliographischen Format die literarische Tätigkeit eines repräsentativen zeitgenössischen, aus der Bukowina stammenden Schriftstellers. Es werden die „Entstehungszeiten" seiner Schriften, die veröffentlichten Werke (Kurzprosa, Romane, kritischen und lehrreichen Essays, sein Tagebuch), die Besonderheiten der epischen Formel, der imaginäre Topos, die Offenheit den neuen Erfahrungen der Modernität gegenüber, das besondere Interesse für die Interferenzen zwischen Prosa und der „Wissenschaft der menschlichen Optimierung" hervorgehoben. In diesem Rahmen werden mehrere Auszüge aus Interviews mit dem Autor eingefügt, die für die Vielfalt der Probleme kennzeichnend sind, die unser Schicksal in der Welt betreffen.

Schlüsselwörter und -ausdrücke: die Bukowina, der Geburtsort/das Ortsgefühl, der Archetyp des Hauses, heraldisches Zeichen, Toleranz, Weltbürger, dem Sakralen näher leben, heilige Inspiration, „Schicksalstherapie", Wissenschaft des Glücklich sein.

Vasile Andru, pe numele său adevărat Vasile Andrucovici, se naşte la 22 mai 1942, în satul Bahrineşti, regiunea Cernăuţi, în familia ţăranilor Teodor Andrucovici şi Ecaterina, născută Păun. În acest an, familia Andrucovici părăseşte satul Bahrineşti, aflat sub ocupaţie sovietică încă din vara anului 1941, trece clandestin frontiera şi se stabileşte în satul Muşeniţa, din apropiere. Bunicii săi din Bahrineşti, Constantin şi Eudochia, sunt deportaţi în 1941 în Siberia. Aici moare, în 1951, bunica Eudochia, numai bunicul Constantin întorcându-se ulterior acasă. Printre cei 134 de ţărani din Bahrineşti, deportaţi în Kazahstan, în noaptea de 12 spre 13 iunie 1941 (32 de familii), unde îşi găsesc sfârşitul, în mod tragic, 94 de

[*] Traducere: Ştefăniţa-Mihaela Ungureanu.

Analele Bucovinei, **XXIV**, *2* (49), p. – , Rădăuţi – Bucureşti, 2017

BDD-A32795 © 2017 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:57:16 UTC)

consăteni, se află alţi trei ţărani din neamul său: Andrucovici Domnica, Andrucovici Mihai şi Andrucovici Ştefan[1].

În refugiu, copilul urmează şcoala elementară la şcolile din Muşeniţa şi Baineţ (1949–1956), după care frecventează Şcoala Medie Mixtă din Siret (1956–1958) şi Liceul de Băieţi „Eudoxiu Hurmuzachi" din Rădăuţi (1958–1960). În perioada 1960–1965, urmează cursurile Facultăţii de Filologie, Secţia franceză-română, de la Universitatea „Al. I. Cuza" Iaşi. După absolvirea facultăţii, funcţionează ca profesor de limba franceză la Liceul „Ştefan cel Mare" din Suceava (1965–1967), apoi este asistent universitar la Institutul Pedagogic de 3 ani Suceava (1967–1973) şi, sporadic, la Universitatea din Craiova (1973–1975).

În 1975, părăseşte cariera universitară şi se consacră scrisului, practicii sapienţiale şi cercetării procedeului filocalic *oratio mentis*, devenind membru al grupului de practicanţi Yoga, interzis în România, în 1982. Începând din ultimii ani ai acestui deceniu, este redactor principal la „Viaţa românească" (1978–2005). În 1987, inaugurează seria conferinţelor-atelier de practică isihastă şi de optimizare umană. Face stagii de documentare antropologică la Roma, cu burse acordate de guvernul italian, unde cercetează Biblioteca Vaticanului (1980 şi 1989) şi la Paris, cu o bursă acordată de Fundaţia „Pour une entraide intellectuelle européene" (1990, 1991). Beneficiind de o Bursă „Sivananda", întreprinde călătorii de studii în India (1992, 1996). Aici, Centrul „Sivananda" din Trivandrum îi conferă titlul de master în filosofia Vedanta.

Vasile Andru participă, peste hotare, la simpozioane de istoria religiilor: Paris, Salonic, Mount Abu, Kottayam, Loano, călătoreşte la Muntele Athos (1997, 1998, 2004) şi în Tibet.

În 1990, fondează Grupul de Optimizare Umană, iar în 1994 întemeiază Centrul Naţional de Practică Isihastă, având şase filiale în ţară. Expunerile din cadrul conferinţelor-atelier şi cenaclurilor, organizate aici, sunt publicate în volum (1994). În 1990, Vasile Andru devine redactor-şef al revistei „Arhetip", din care apar 11 numere, şi unul dintre principalii membri ai Grupului Yoga pentru Restaurare Umană (GYPRU). Tot acum, ţine cursuri, la Sala Dalles, de tehnici de stimulare mentală în cadrul Universităţii Cultural-Ştiinţifice, precum şi în cadrul Cercului de practică isihastă *oratio mentis* de la Casa de Cultură a Studenţilor din Bucureşti. La sfârşitul anului 1991, părăseşte revista „Arhetip" şi fondează,

[1] Lista familiilor deportate din Bahrineşti, raionul Hliboca, în Kazahstan, în iunie 1941, este întocmită de ziaristul Ştefan Broască şi publicată în ziarul „Plai românesc", Cernăuţi, nr. 10–12, din 2000. Ulterior este republicată de Vasile Ilica în volumul *Martiri şi mărturii din nordul Bucovinei (Fântâna Albă, Suceveni, Lunca, Crasna, Igeşti…)*, Oradea, Editura Imprimeriei de Vest, 2003, p. 427–427.

BDD-A32795 © 2017 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:57:16 UTC)

împreună cu Radu Ştefan şi yoghinul Mario-Sorin Vasilescu, Editura Axis mundi şi publicaţia omonimă, din care apare un singur număr.

În perioada 1993–1994, predă cursul *Tehnici de creativitate* la Facultatea de Ziaristică Bucureşti şi este invitat să conferenţieze în Italia (la Padova şi Ischia), în Spania (Barcelona), Australia (Melbourne şi Sydney) şi SUA (New York).

Ca adept al pelerinajelor iniţiatice, consemnate în pagini de jurnal, Vasile Andru călătoreşte, începând din 1998, în Noua Zeelandă, unde îşi stabileşte o „rezidenţă permanentă" (Wellington, 1999). Aici este interesat de tradiţia iniţiatică maori şi de practicile terapeutice polineziene. Revenit în România, face parte din Juriul internaţional „Balkanika", militând pentru promovarea culturii est-europene.

În 2001, Vasile Andru este delegat la Congresul internaţional PEN al scriitorilor, de la Tokyio. După congres, face călătorii culturale în Kyoto, Fukuoka şi Nagasaki. Din 2007, devine redactor al revistei „Lumină lină. Gracious Light" (New York).

Vasile Andru debutează literar, în 1967, cu schiţa *Colindul dificil*, ce îi apare în „Suceava", suplimentul literar al periodicului „Zori noi". După această dată, publică proză scurtă în „România literară", fiind remarcat de S. Damian[2]. Debutul editorial al scriitorului bucovinean se produce cu volumul *Iutlanda posibilă*, proză scurtă (Bucureşti, 1970), ce inaugurează „o serie masivă" de cărţi: proză scurtă, romane, eseuri teoretico-programatice şi sapienţiale, „memoriale ale unor voiaje reale sau spirituale", toate evidenţiindu-l ca pe un „autor inclasabil", rezistând „tipologizării sau operaţiilor de afiliere comparativă la formule, generaţii sau coterii literare". Scrierile sale din perioada de început „lasă impresia de stabilitate neliniştită, întemeiată pe un dinamism subteran". În creaţiile sale în proză din această perioadă, „eclectice ca gen, ca formulă epică şi ca topografie imaginară", exegeza observă „o rezistenţă subterană tenace faţă de reţetele în uz ale scrisului". Scrierile sale sunt, astfel, „consecinţe ale unei elaborări meticuloase, programate la rece", „lucrate migălos, urmând un canon muzical anumit (cântul gregorian), în care monodia alternează calculat cu contrapunctul": *Mireasa vine cu seara*, proză scurtă (Bucureşti, 1973), *Mirele*, roman (Bucureşti, 1975), *Arheologia dorinţelor*, proză scurtă (Bucureşti, 1977), *Noaptea împăratului*, roman (Bucureşti, 1979, tradus, în anul 1980, în patru limbi).

Scrierile din deceniul următor marchează „o turnantă vizibilă". Un volum de proză scurtă, câteva romane şi un volum programmatic de eseuri ilustrează „apetitul pentru elaborările teoretice" al scriitorului, care îl plasează „în sfera de gravitaţie a promoţiei optzeciste", autorul declarându-se „fascinat de avangarde", de „neomodernismele postbelice". În unele dintre acestea, este vizibilă „insistenţa autorului" asupra interferenţei dintre proză şi „ştiinţele optimizării umane", formulă care îi aparţine: *O zi spre sfârşitul secolului*, roman (Bucureşti, 1983),

[2] S. Damian, *Fals tratat despre psihologia succesului*, Bucureşti, 1972, p. 74–81.

BDD-A32795 © 2017 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:57:16 UTC)

Turnul, roman (Bucureşti, 1985), *Progresia Diana*, roman (Bucureşti, 1987), *Viaţă şi semn*, eseuri sapienţiale (Bucureşti, 1989).

După 1990, în scrierile lui Vasile Andru devine prioritară explorarea structurilor mentalului colectiv: *Muntele Calvarului*, roman (Bucureşti, 1991), *Un univers cu o singură ieşire*, proză scurtă (Bucureşti, 1997), *Păsările cerului*, roman (Bucureşti, 1999; tradus în cinci limbi şi răsplătit cu Premiul internaţional Balkanika, Istanbul, 2000), *Cel mai îndepărtat paradis*, proză scurtă (Cluj-Napoca, 2001), *Operaţie pe creier sau Eros şi Thanatos*, proză (Bucureşti, 2003), *Grădinile ascunse*, roman (Piteşti, 2006). În *Muntele Calvarului*, roman cu mai multe versiuni, scris în 1987 şi 1988, căpitanul Victor Muşat este partizanul Gavril Vatamaniuc din munţii Bucovinei. Mărturisirea lui de aici, făcută în numele unei generaţii de luptători, este cutremurătoare şi trebuie reţinută pentru admirabila-i capacitate de înţelegere a istoriei: „Eram singuri. Mâna de fier a lui Stalin încercuia munţii. Eram prea singuri […]. Nu ştiam că înfruntăm două imperii, credeam cu luptăm cu o minoritate comunistă, instalată samavolnic. În toţi munţii se aflau grupuri de rebeli. Dar ele n-au ştiut să se unifice. Nu au devenit un front. A lipsit atunci un lider. Nimeni din noi n-a fost atât de mare sau atât de priceput ca să devină simbol. Eram dezbinaţi şi uşor de înfrânt. […] Noi am ţinut sus ultimul tricolor fără pată. […] Nu ne dădeam seama că un întreg popor intra în temniţă. Era pentru prima dată în istoria modernă când un întreg popor intra în temniţă, iar şefii săi deveneau temniceri şi torţionari”[3].

„Scăpat de sub supravegherea criticii – afirmă Alex Ştefănescu –, prozatorul a alunecat spre cu totul altceva, s-a transformat într-un fel de înţelept-pedagog-călugăr, propovăduind nici mai mult, nici mai puţin decât ameliorarea speciei umane. Tehnicile de ameliorare recomandate virtualilor prozeliţi sunt un amestec pitoresc şi suspect de practici creştine şi yoga, în conformitate cu o modă a transcedentalului, parapsihologiei, zodiacurilor, bioenergiei, indianismului etc., etc. […] Vasile Andru ia foarte în serios acest senzaţional psihologic. Întreprinde călătorii de studii în India, ţine, în România, lecţii de «terapie a destinului», realizabilă printr-un «cumul de soartă bună», scrie cărţi de iniţiere în «ştiinţa» reciclării sufletului omenesc”[4].

Psihocibernetica îi oferă prozatorului sugestii pentru repertoriul său de „sintagme cu ecou abisal”, între care un rol important îl deţine „iluminarea”. Noua vârstă a scrisului lui Vasile Andru este „escortată” de un volum programatic, *Memoria textului*, eseuri critice (Bucureşti, 1992), în care autorul pledează pentru echivalarea creaţiei cu producţia unor „reacţii necesar-modelatoare” ale speţei.

[3] Vasile Andru, *Muntele Calvarului*, Bucureşti, Editura Militară, 1991, p. 98–100, 290. Vezi şi Vasile I. Schipor, *Gavril Vatamaniuc – un model de curaj şi demnitate în mişcarea de rezistenţă antisovietică şi anticomunistă din Bucovina*, în „Analele Bucovinei”, Rădăuţi – Bucureşti, anul XX, nr. 2 (41), [iulie-decembrie] 2013, p. 639–656.

[4] Alex Ştefănescu, *Vasile Andru*, în volumul *Istoria literaturii române contemporane, 1941–2000*, Bucureşti, Editura Maşina de scris, 2005, p. 1056–1057.

BDD-A32795 © 2017 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:57:16 UTC)

În ultimele decenii, Vasile Andru publică mai multe volume de eseuri sapienţiale: *India văzută şi nevăzută* (Bucureşti, 1993; reeditată, cu o traducere în engleză), *Terapia destinului* (Iaşi, 1994; cartea cu cele mai multe reeditări şi cu o traducere în franceză), *Misticii din Carpaţi* (Chişinău, 1998), *Psihoterapie isihastă* (Chişinău, 2000), *Istorie şi taină la Sf. Munte Athos* (Bucureşti, 2001), *Yaatra. Jurnal în India* (Bucureşti, 2002), *Isihasmul sau meşteşugul liniştirii* (Chişinău, 2002), *Exorcismele* (Piteşti, 2004), *Viaţă şi veac* (2004), *Înţelepciune indiană*, antologie (Piteşti, 2005), *Surâd, deci exist…* (Suceava, 2008), *Farmece, legări, dezlegări* (Suceava, 2009), *În căutarea Raiului promis* (2009), *Întâlniri cu maeştri şi vizionari. Călătorii iniţiatice* (Piteşti, 2011)[5].

Antum, creaţia sa este reunită în câteva antologii, dintre care cea dintâi este de autor: Vasile Andru, *Proză, eseuri, interviuri*, studiu introductiv, antologie şi selecţia reperelor critice de Constantin Blănaru, Chişinău–Rădăuţi, Editura Hyperion–RO Basarabia-Bucovina Press, 1995, 400 p.; *Experimentul literar românesc postbelic* (Piteşti, 1998); *Competiţia continuă. Generaţia ’80 în texte teoretice* (1999).

Vasile Andru este ales, în 1990, şeful Secţiei de proză a Asociaţiei Scriitorilor Bucureşti (trei mandate) şi în Comitetul Uniunii Scriitorilor din România (două mandate).

Pseudonime: Vasile Andru, V. Alinescu.

Scriitorul Vasile Andru, originar din Bucovina ocupată, „prozator remarcabil” (Valeriu Cristea, 1987), „un partizan al prozei autoreferenţiale” (Eugen Simion, 1987), care „cultivă un sentiment al misterului existenţei, însă nu în forme spectaculoase […], ci la nivelul sugestiei” (Alex Ştefănescu, 1979), „un textualist moderat” (Ion Apetroaie, 1994), moare la 21 octombrie 2016, la Bucureşti.

Vasile Andru, prozator remarcabil, eseist şi publicist, este autorul unor confesiuni memorabile ce privesc, între altele, destinul nostru în lume, confesiuni risipite cu generozitate în interviurile acordate, de fiecare dată, la revenirea acasă. Sub semnul acestora, din care reproducem, în finalul articolului nostru câteva fragmente, să-l pomenin ritualic şi acum, în preajma Rusaliilor şi a solstiţiului de vară, (re)citindu-l, în special, în momentele cu încărcătură magică ale anului: „Rădăuţi[i] mi-a[u] dat sentimentul locului care este casa mea dintotdeauna. Eşti cetăţean al lumii, dar vii dintr-o casă. Şi casa armonioasă îţi determină capacitatea de armonie pentru toată viaţa. Satele din jurul Rădăuţi[lor] îmi inspiră rudenie de sânge şi o nemărginită căldură. Ele sunt arhetipul casei. M-am mirat de acest amestec de căldură şi solemnitate, al cărui secret numai Bucovina îl ştie; căci, de regulă, căldura dizolvă solemnitatea, numai în Bucovina ele subzistă împreună.

[5] M[onica] S[piridon], *Andru Vasile*, în Eugen Simion (coordonator general), *Dicţionarul general al literaturii române*, vol. I (A–B), Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2004, p. 170–171.

BDD-A32795 © 2017 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:57:16 UTC)

Sunt daruri pentru soartă. […] Toate acestea mi-au rămas ca un semn heraldic“[6]; „Sunt un ascet al scrisului. Iar scrisul este o asceză bucuroasă, care nu te smulge din lume, nu-ţi cere să laşi lumea şi să mergi la pustie, ci îţi restituie întreit lumea. Ca om, sunt dintre cei care s-au născut cu gena mulţumirii. Precum un filosof din vechime, aş zice: «Mulţumesc Domnului că m-am născut latin şi nu barbar, răbdător şi nu anxios, cu toleranţă la frustrare şi nu intolerant»”; „În India, am descoperit o lume trăind mai aproape de sacru. Aşa cum răzeşii lui Sadoveanu, sau oamenii din Ţara Vrancei, sau cei din satul Toderiţa trăiesc mai aproape de sacru. M-a fermecat normalitatea Indiei: la indieni am găsit două lucruri excelente: nervii şi transporturile. Mai ales nervii, foarte buni! Ştiţi, indienii nu înjură niciodată. Şi au o ştiinţă a fericirii, bazată nu pe posesiune, ci pe linişte”; „Mă simt ca acasă pe planetă. Am senzaţia de sat natal în cele mai îndepărtate locuri: în Ischia italiană, sau în Kerala indiană (unde oamenii, dravidienii, chiar seamănă caracterial cu românii: au o blândeţe inteligentă, românească. Tot sat natal am simţit în Dharamsala (zis Micul Tibet) şi în Aotearoa polineziană. Şi, totuşi, am mereu o bucurie intensă când mă reîntorc în Bucureşti: «Ca şi cum soarele aici l-aş fi îngropat!»”[7]; „După război, am revenit în Bucovina; ne-am stabilit în Muşeniţa, care este o bucată din Bahrineştiul sfârtecat de graniţa pusă de Stalin. Graniţa taie în două chiar şi un ogor al familiei noastre”; „În unele ore bilanţiere, am senzaţia că sunt un personaj tragic [...]. Când spun că uneori mă simt un personaj tragic, nu mă gândesc la nişte proiecte nerealizate, la nişte iluzii părăsite, ci la răni simple, sângerări afective. Ştiu, conştiinţa tragică vine din absenţa iluminării. Adică: pentru a supravieţui unei traume, unui dezastru afectiv, trebuie să ai o iluminare. Să ieşi din condiţia umană, de tot sau pe durate lungi...”[8]

De-a lungul anilor, fac referire la viaţa şi activitatea lui Vasile Andru, între alţii: Dim. Păcurariu (coordonator), *Dicţionar de literatură română. Scriitori, reviste, curente*, Bucureşti, Editura Univers, 1979, p. 21; Emil Satco, Ioan Pînzar, *Dicţionar de literatură* Bucovina, Suceava, Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera”, 1993, p. 11; Ion Apetroaie, *Vasile Andru – textualist moderat*, în volumul Ion Popescu-Sireteanu (coordonator), *Siretul, vatră de istorie şi cultură românească*, Iaşi, Editura Omnia, 1994, p. 429–435; Constantin Blănaru, *Vasile Andru – un scriitor la sfârşit de mileniu*, în volumul Vasile Andru, *Proză, eseuri, interviuri*, Chişinău–Rădăuţi, Editura Hyperion–Ro Basarabia-Bucovina Press, Colecţia „Antologia scriitorilor bucovineni”, 1995, p. 5–32; Emil Satco, *Enciclopedia*

[6] Apud Vasile I. Schipor, *Districtul/judeţul bucovinean Rădăuţi. O cronologie de istorie a culturii*, în volumul Filimon Rusu, *Amintiri. Oameni şi locuri din Ţara Fagilor*, *Cuvânt-înainte* de D. Vatamaniuc, m. o. al Academiei Române, Bucureşti, Editura Academiei Române, Colecţia „Enciclopedia Bucovinei în studii şi monografii” (26), 2009, p. 245–246.

[7] *Cine este Vasile Andru*, texte îngrijite de Violeta Cristea, în „Jurnalul naţional”, Bucureşti, 22 mai 2006. Apud www.vasileandru.ro/; accesat: 21 octombrie 2016, 15 iunie 2017.

[8] *Geografia sacră şi profană a vieţii. De la Bahrineşti la „grădinile ascunse”*, interviu acordat, la Suceava, lui Leonard Gavriliu, 30 mai 2007. Apud www.vasileandru.ro/; accesat: 21 octombrie 2016, 15 iunie 2017.

BDD-A32795 © 2017 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:57:16 UTC)

Bucovinei, vol. I, Iaşi–Suceava, Editura Princeps–Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera”, 2004, p. 44; M[onica] S[piridon], *Andru Vasile*, în Eugen Simion (coordonator general), *Dicţionarul general al literaturii române*, vol. I (A–B), Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2004, p. 170–171; Alex Ştefănescu, *Istoria literaturii române contemporane, 1941–2000*, Bucureşti, Editura Maşina de scris, 2005, p. 1055–1057; Aurel Sasu, *Dicţionarul biografic al literaturii române* DBLR, I (A–L), Piteşti, Editura Paralela 45, Colecţia „Marile dicţionare Paralela 45”, 2006, p. 47; Iulia Mihăileanu [Iulia Brânză], *Vasile Andru, de la scriitor la isihast itinerant. Eseu monografic*, în volumul Marian Olaru (coordonator), *Colegiul Naţional „Eudoxiu Hurmuzachi”, 1872–2012*, I, *Contribuţii la istoria învăţământului rădăuţean*, Suceava, Editura Cygnus, 2013, p. 87–144; Clara Mărgineanu, *Vasile Andru, un reper al salvării prin arta românească de a trăi*, articol postat, la 18 mai 2013, pe site-ul: jurnalul.ro/.../vasile-andru-un-reper-al-salvarii-prin-arta-romaneasca-de-a-trai-643270... (accesat: 21 octombrie 2016, 14 iunie 2017); *Vasile Andru*, crispedia.ro/vasile-andru (accesat: 14 iunie 2017)/; *Vasile Andru (22 mai 1942 – 21 octombrie 2016)*, *Wikipedia*, enciclopedie liberă: https://ro.wikipedia.org/wiki/Vasile_Andru (accesat: 14 iunie 2017).

Vasile I. Schipor

Vasile Andru la Institutul „Bucovina“, Rădăuţi, 14 mai 2010

BDD-A32795 © 2017 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:57:16 UTC)